

Posudek oponenta bakalářské práce

Název práce: Vliv náboženství na zahraniční politiku Bushovy administrativy

Charakter tématu

Cílem autora bakalářské práce je prokázat vliv náboženství na zahraniční politiku administrativy George Bushe, pročež volí konstruktivistický přístup. S ohledem na současné mezinárodně-politické dění v některých částech světa, jež je velkou měrou udáváno právě střety různých náboženských smýšlení nebo přinejmenším ve jménu náboženských přesvědčení, je zvolené téma jednoznačně aktuální a nosné. Samotné zacílení práce (zaměření se na kulturní determinanty tvorby politiky) jakož i výzkumná strategie (konstruktivismus) nabízí v kontextu stále patrné nadvlády neorealistického přístupu ke studiu mezinárodních vztahů inovativní perspektivu na americkou zahraniční politiku.

Úvod práce je jasně a logicky strukturován a disponuje všemi podstatnými náležitostmi včetně nemalého prostoru věnovaného právě ospravedlnění důležitosti zvoleného tématu.

Teoreticko-metodologické zakotvení

Autor si zvolil konstruktivistický přístup, avšak bez rezignace na snahu vysvětlovat politické fenomény, když zohledňuje ve své analýze také potenciální vlivy strukturálních proměnných, v tomto konkrétním případě institucionální omezení prezidenta na tvorbu a implementaci zahraniční politiky. Zdatná argumentace odkazující na možné způsoby „zmírnění“ oněch institucionálních omezení ze strany prezidenta a na specifichost zkoumaného období (po teroristických útocích 11. září 2001, kdy dochází k jakémusi semknutí amerického národa včetně politických elit, jež mělo za následek výrazné posílení pozice prezidenta) dále podtrhuje relevanci zaměření se na vliv ideových východisek prezidenta na podobu zahraniční politiky. Nadstandardně zmapované teoretické pole poté dokládá autorovu orientaci v dané problematice.

Stanovený cíl, totiž prozkoumat vliv náboženství na zahraniční politiku Bushovy administrativy, považují za zcela adekvátní pro bakalářskou práci. Za účelem jeho naplnění autor volí metodu kvantitativní obsahové analýzy. V tomto ohledu je autorem vybráno 5 dimenzí náboženství, jež jsou dále operacionalizovány do konkrétních proměnných, jejichž četnost výskytu je následně sledována v projevech amerického prezidenta v období necelých čtyř měsíců. Avšak již na úrovni samotných kategorií čtenář obtížně hledá zřejmý vztah

některých dimenzí na náboženství. Demonstrativním příkladem je „víra ve správnost (prezidentova) jednání“, jež v rámci instrumentálního chápání politického diskurzu vyznívá poněkud tautologicky, neboť si lze jen těžko představit vrcholného politika hlásícího se veřejně k víře opačné (totiž víře v nesprávnost svého jednání), protože nelze na jejím základě vyvozovat kauzální závěry ohledně vlivu náboženství. Podobný problém nacházíme u dimenze démonizace nepřítele.

Pokud sestoupíme na nižší úroveň analýzy, onen problém nejasné či přímo absentující přímé vazby zvolených proměnných na náboženství se ještě prohloubí, což je velkou měrou dáno arbitrarností výběru, což ostatně sám autor následně přiznává. Jinými slovy jde o to, že většina autorem zvolených proměnných (národ, svoboda, věřit apod.) sama o sobě neříká nic o vlivu náboženství, pokud nejsou sledovány v konkrétním kontextu sdělení a s ohledem na jejich význam. Proto zaměření se takřka výlučně na četnosti může vést k zavádějícím výstupům, kdy jsou do analýzy počítány dané výrazy i v případě jejich nenáboženského významu (viz např. str. 50: „Věřím, že se zločinci přepočítali..“ apod.). Autor se snaží kromě samotné kvantifikace četnosti proměnných doplnit analýzu také o příklady konkrétních užití sledovaných proměnných, avšak v jím zvolených frázích většinou neindikují proměnné „věřit“, „národ“ či „svoboda“ přímý vztah k náboženství, což znemožňuje činit závěry ohledně jeho vlivu na politiku. V tomto smyslu autorova analýza spíše přibližuje, jak byla válka proti terorismu a její aktéři prezidentem rámováni či jaké metafory se v jeho diskurzu nejčastěji objevují, daleko méně však dokládá vliv náboženství na jeho politiku.

Struktura práce

Struktura práce je logická a přehledná. Úvod disponuje všemi podstatnými náležitostmi. Autor navíc správně argumentuje ve prospěch relevance svého výzkumného zaměření poukazem na vakuum ve studiu mezinárodně-politických jevů prizmatem ideových/kulturních faktorů v kontextu převahy materialistického přístupu k MV. Stejně tak závěr shrnuje hlavní poznatky práce a je přehledně strukturován.

Práce se zdroji

Práce vyniká také zdrojovou základnou. Autor se opírá o velké množství primárních (a cizojazyčných) zdrojů. Stylistická úroveň textu je na vysoké úrovni. Určitým nedostatkem jsou občasné chyby v interpunkci či překlady. Autor si bezproblému poradil s citační normou.

Pozitivní jsou také autorem uváděné přehledové tabulky a grafy, jež čtenáři významně usnadňují orientaci.

Závěr

Svou propracovaností, zdrojovou základnou, ambicemi a logickou argumentací práce Tomáše Tázlara, i přes výše zmíněné drobné výtky, jednoznačně patří k těm kvalitním.

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

Mgr. Barbora Vališková

V Hradci Králové 22.5.2015